

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

**Директор Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України,
академік НАПрН України
СКРИПНЮК О.В.**

«23» червня 2026 р.

ВИСНОВОК

**Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України про
наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації**

Равлюка Антона Віталійовича

**на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як
спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності»,
поданої на здобуття ступеня**

доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право

ВИТЯГ

**з протоколу № 6 від 18 червня 2026 року
засідання відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту
держави і права імені В.М. Корецького НАН України**

ПРИСУТНІ:

**завідувач відділу, д.ю.н., проф. ЗАГИНЕЙ-ЗАБОЛОТЕНКО З.А.
(головуюча на засіданні);**

пров.н.с.відділу, д.ю.н., проф. КВАША О.О.;

пров. н.с. відділу, д.ю.н., ст. досл. ТУРЛОВА Ю.А. (науковий керівник);

пров. н.с. відділу, д.ю.н., проф. МУЗИКА А.А.;

с.н.с., к.ю.н. СІРИЙ М. І.;

с.н.с., к.ю.н., доц. ЛАНДІНА А.В.;

с.н.с., к.ю.н., доц. КУБАЛЬСЬКИЙ В.Н.;

с.н.с., к.ю.н. НЕРСЕСЯН А.С.;

с.н.с., к.ю.н., доц. НІКІТЕНКО В.М.;

с.н.с., к.ю.н. ГОРБАЧОВ Д.М.;

н.с., д-р філософії в галузі права КВАША Р.С.;

к.ю.н., доцент ГОЛЬДБЕРГ Н.О. (науковий керівник)

аспіранти: Равлюк А.П., Кеер О.Ю.

секретар: пров. інженер ЗАВІТНЕВИЧ Р.Ю.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Публічна презентація аспірантом відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України Равлюком Антоном Віталійовичем наукових результатів дисертації на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право (08 – Право) та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Науковий керівник – провідний науковий співробітник відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України, доктор юридичних наук, старший дослідник зі спеціальності 081 Право Турлова Юлія Анатоліївна. Дисертація виконувалася в Інституті держави і права імені В.М. Корецького НАН України у межах теми науково-дослідної роботи відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології (відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою) «Злочини в умовах війни в Україні: проблеми запобігання, криміналізації та реалізації кримінальної відповідальності» (2023 р. – 2025 р., номер державної реєстрації 0122U201164). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України 18 травня 2023 року (протокол № 5).

СЛУХАЛИ: Презентацію аспіранта відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України Равлюка А.В. наукових результатів дисертації на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

Равлюк А.В. ознайомив присутніх із структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження, виклав її мету і завдання, об'єкт та предмет, охарактеризував методи дослідження, основні положення, що відображають наукову новизну дослідження і виносяться на захист, висвітлив концептуальні положення дисертаційної роботи, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, розкрив зміст висновків і пропозицій.

Зокрема, здобувач відзначив, що актуальність теми представленої роботи зумовлена як тим, що за останні роки корупція через свою масштабність, багаторівневність і деструктивність стала одним із найважливіших (після військової агресії РФ) питань для України, посунувши на задній план проблеми наркобізнесу, торгівлі зброєю тощо. Наразі корупція загрожує ідеалам демократії, правам людини і правопорядку в цілому, руйнує належне управління, доброчесність і соціальну справедливість, перешкоджає конкуренції та економічному розвитку, підриває моральні засади суспільства. Більше того, корупція на найвищому державному рівні, унаслідок проникнення в оборонний сектор, підриває обороноздатність країни, створюючи реальну загрозу

національній безпеці, а також щільно пов'язана з іншими формами злочинності, зокрема, організованою та економічною злочинністю. Усе ці чинники формують в суспільстві запит на масове застосування кримінальної відповідальності та покарання саме до високопосадовців-корупціонерів. Відсутність значної кількості обвинувальних вироків, що передбачають позбавлення волі (або їх недостатній публічний розголос) формує серед громадян враження щодо неспроможності антикорупційної реформи, зокрема органів кримінальної юстиції, досягнути мети.

Здобувачем також зазначено, що за результатами проведеного аналізу офіційних статистичних відомостей за останні 10 років в Україні обліковано 64080 кримінальних правопорушень досліджуваної категорії (ст. ст. 364, 368, 368-5, 369 Кримінального кодексу України), а засуджено – лише 8326 осіб, тобто майже у 8 разів менше. Причому, частка позбавлення волі у структурі судимості не перевищує 9 %, для деяких видів корупційних злочинів характерне домінування в структурі судимості звільнення від покарання (для зловживання владою або службовим становищем цей показник становить 54,7 %).

Незважаючи на те, що показники України в сфері протидії корупції певним чином покращуються, антикорупційна інфраструктура в державі постійно розвивається, антикорупційне законодавство удосконалюється, корупційні прояви все ще впливають на весь державний апарат, і передусім на посадових осіб, що уповноважені на виконання функцій держави й органів місцевого самоврядування, як представників механізму державного управління, тобто на службових осіб юридичних осіб публічного права. Саме тому розроблення та запровадження ефективних кримінально-правових заходів протидії корупційним злочинам у сфері службової діяльності є необхідними умовами реалізації антикорупційної політики держави та забезпечення нормального функціонування українського суспільства, а відтак потребують належного наукового та методичного забезпечення.

Дисертант наголосив, що у кримінально-правовій літературі різним аспектам державного реагування на порушення кримінально-правових заборон у сфері службової діяльності, питанням, пов'язаним з кваліфікацією та застосуванням покарання та інших заходів кримінально-правового характеру безпосередньо за вчинення корупційних кримінальних правопорушень присвятили свої роботи П.П. Андрушко, Ю.В. Баулін, П.С. Берзін, К.Г. Биков, А.В. Боровик, А.А. Вознюк, І.І. Войтович, О.З. Гладун, Д.М. Горбачов, О.П. Горох, І.М. Довбань, В.М. Дубас, О.О. Дудоров, З.А. Загиней-Заболотенко, К.П. Задоя, О.О. Кваша, О.В. Козаченко, О.М. Костенко, О.О. Книженко, В.М. Куц, А.В. Ландіна, В.Л. Лященко, Р.Л. Максимович, М.І. Мельник, Д.Г. Михайленко, А.А. Музика, В.О. Навроцький, В.М. Нікітенко, Н.А. Орловська, Ю.А. Пономаренко, О.А. Пушкар, А.А. Стрижевська, Д.М. Тичина, М.І. Хавронюк, П.В. Хряпінський, Н.М. Ярмиш, А.М. Яценко та інші вчені.

Водночас, як зазначив здобувач, попри вагомий внесок згаданих учених у розроблення зазначених питань, залишається значна кількість невисвітлених і нерозв'язаних проблем, що стосуються кримінально-правового реагування на прояви корупційної діяльності службових осіб юридичних осіб публічного права, а розв'язання окремих з них не є безспірним. Саме тому означені проблеми є на сьогоднішній день актуальними та такими, що потребують додаткових наукових розвідок.

Дисертант акцентував увагу на тому, що наукова новизна одержаних результатів дисертації полягає в тому, що вона є одним із перших в українській юридичній науці самостійним комплексним дослідженням, що формує цілісну систему наукових знань про засади кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права, що вчиняє корупційні злочини у сфері службової діяльності.

Дисертант зауважив, що, уперше, обґрунтовано висновок про те, що вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 369 КК України, попри обмеження, закріплені у ч. 1 ст. 96-4 КК України, може зумовлювати застосування штрафу до юридичних осіб публічного права, які не утримуються повністю за рахунок державного, місцевого бюджету або інших джерел. Водночас у випадках підкупу службових осіб іноземних держав, передбачених ч. 2 ст. 96-3 КК України, до юридичних осіб публічного права незалежно від ступеня їх бюджетного утримання можуть застосовуватися не лише штраф, а також тимчасові обмеження діяльності чи обмеження в отриманні прав та/або переваг, але й спеціальна конфіскація. Окрім того, здобувач зазначив, що уперше надано кримінологічну характеристику службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності, та визначено її типові ознаки: є громадянином України, в переважній більшості – чоловіки (90, 2 %), у віці від 29 до 54 років (70,0 %), більшість – із повною та базовою вищою освітою (43,4 %), невисокий рівень рецидиву – частка засуджених осіб, які раніше вчиняли злочини та притягувались до кримінальної відповідальності становить 5,6 %; частка групової складової виявлених осіб становить 6,8 %, з них у складі організованої групи або злочинної організації – 14,9 %, у складі групи з міжрегіональними зв'язками – 0, 3 %. Удосконалено дефініцію поняття «корупційний злочин у сфері службової діяльності», визначення службової особи юридичної особи публічного права, зміст поняття посадової особи юридичної особи публічного права тощо. Дістали подальшого розвитку обов'язкові ознаки спеціального суб'єкта службової особи юридичної особи публічного права, уявлення про інші окрім покарання негативні кримінально-правові наслідки вчинення корупційних злочинів службовою особою юридичної особи публічного права, уявлення про корупційні злочини у сфері службової діяльності як прояв дисфункції соціальних інститутів, за якої усталені норми й механізми публічного управління підмінюються приватно-корисливими практиками, що руйнує інституційну впорядкованість, спотворює

мотивацію службовців і перетворює публічну владу на інструмент задоволення індивідуальних або групових інтересів, що є несумісним із природою публічної влади та принципами публічного права.

Дисертант охарактеризував також інші положення, що відображають наукову новизну дослідження і виносяться на захист.

Здобувачем у своєму виступі зазначено, що емпіричною базою дослідження є дані державної статистичної звітності – матеріали Офісу Генерального прокурора (Генеральної прокуратури України), Державної судової адміністрації України; 75 вироків, 34 ухвали суду щодо кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачено ст. ст. 364, 368, 368-5, 369 КК України, що перебували на розгляді у судах у період з 2016 по 2025 роки включно, інші довідково-публіцистичні та аналітичні матеріали, присвячені досліджуваній проблематиці, застосовано особистий практичний досвід здобувача в правоохоронних органах.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що дослідження дозволило сформулювати та запропонувати низку важливих науково обґрунтованих положень, що стосуються розв'язання теоретичних та практичних проблем кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності, та формування на цій основі науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення теорії кримінального права, чинного кримінального законодавства та практики його застосування.

Результати дослідження впроваджено у навчальний процес Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» та у правозастосовну діяльність Вищого антикорупційного суду. Додатки до дисертації містять копії відповідних актів впровадження.

Дисертантом наголошено, що основні положення, висновки та пропозиції, що сформульовано в дисертації, відображено у восьми наукових публікаціях, серед яких чотири статті опубліковано у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України (усі статті мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier), та чотири праці апробаційного характеру.

За результатами презентації відбулося обговорення, під час якого Равлюк А.В. відповів на запитання та зауваження присутніх на засіданні відділу щодо структури дисертації, її змісту, методологічної та теоретичної основи дослідження, висновків, що отримані за його результатами.

Головуюча на засіданні, д.ю.н., проф. Загиней-Заболотенко З.А.: Маю до Вас декілька питань щодо Ваших положень наукової новизни. Поясніть, будь ласка, положення наукової новизни уперше, а саме: обґрунтовано висновок про те, що вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 369 КК

України, попри обмеження, закріплені у ч. 1 ст. 96-4 КК України, може зумовлювати застосування штрафу до юридичних осіб публічного права, які не утримуються повністю за рахунок державного, місцевого бюджету або інших джерел. Водночас у випадках підкупу службових осіб іноземних держав, передбачених ч. 2 ст. 96-3 КК України, до юридичних осіб публічного права незалежно від ступеня їх бюджетного утримання можуть застосовуватися не лише штраф, а також тимчасові обмеження діяльності чи обмеження в отриманні прав та/або переваг, але й спеціальна конфіскація. Які саме аргументи чи результати дозволяють стверджувати, що це положення формулюється вперше? Прошу вказати закон, який є підставою для застосування спеціальної конфіскації до юридичних осіб?

Равлюк А.В.: Дякую за запитання. У жодному опрацьованому мною науково-практичному коментарі Кримінального кодексу України, жодному підручнику, жодній монографії з цієї тематики я не знайшов висновку, який би зводився до того, що окремі заходи кримінально-правового характеру, передбачені розділом XIV-І Загальної частини Кримінального кодексу України, зокрема штраф, у випадках вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 369 КК України, попри обмеження, закріплені у ч. 1 ст. 96-4 КК України, може бути підставою для застосування до окремих категорій юридичних осіб, діяльність яких пов'язана з функціонуванням публічного сектору. У ч. 1 ст. 96-4 КК України, як відомо, таке обмеження стосується «... державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, організацій, створених ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевого бюджетів, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також міжнародних організацій». Тож відносно юридичних осіб публічного права, які не утримуються повністю за рахунок коштів державного чи місцевого бюджету, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб або міжнародних організацій, такий захід як штраф цілком може бути застосований.

Також слід зазначити, що у ч. 4 ст. 18 КК України йдеться про посадових осіб іноземних держав. Тимчасове обмеження діяльності чи обмеження в отриманні прав та/або переваг (додаткові (нефінансові) заходи) застосовуються виключно у випадку підкупу службових осіб, передбачених ч. 4 ст. 18 КК України, але ж суб'єктом такого підкупу цілком може бути службова особа юридичної особи публічного права. У даному випадку йдеться не про те «кого підкупають», а про те «хто підкупає», або «може підкупити».

З приводу спеціальної конфіскації зазначу про те, що відповідно до чинних приписів ст. ст. 96-1, 96-2 КК України спеціальна конфіскація може застосовуватися не лише у зв'язку з кримінально протиправною діяльністю фізичної особи, а й щодо майна юридичної особи у зв'язку з кримінально

протиправною діяльністю уповноваженої фізичної особи, яка діє від імені та в інтересах такої юридичної особи. Такий висновок впливає, по-перше, зі ст. 96-1 КК України, яка серед підстав застосування спеціальної конфіскації прямо називає ухвалу суду про застосування до юридичної особи заходів кримінально-правового характеру. Власне в цій ухвалі і має бути застосована така спеціальна конфіскація. По-друге, ч. 4 ст. 96-2 КК України спеціально встановлює, що спеціальна конфіскація застосовується одночасно із заходами кримінально-правового характеру у провадженнях щодо вчинення суспільно небезпечного діяння, яке підпадає під ознаки діянь, передбачених статтями 209, 369, 369-2 КК України, до грошей, цінностей чи іншого майна юридичної особи, якщо таке майно було одержано внаслідок вчинення відповідного діяння, є доходами від нього, використовувалося для його фінансування чи матеріального забезпечення, було його предметом або засобом вчинення. Отже, закон (зміст чинних положень ст. ст. 96-1 та 96-2 КК України) прямо допускає застосування спеціальної конфіскації щодо майна юридичної особи. З приводу спеціальної конфіскації окремо доречно звернути увагу на те, що вона може бути застосована щодо юридичних осіб публічного права лише у разі підкупу службових осіб іноземних держав у випадках, передбачених ч. 2 ст. 96-3 КК України, одночасно із застосуванням штрафу (ст. 96-7 КК України) та тимчасових обмежень діяльності чи обмежень в отриманні прав та/або переваг (ст. 96-10-1 КК України), незважаючи на те, що спеціальна конфіскація безпосередньо й не передбачена у ст. 96-4 КК України. Це, своєю чергою, зумовлює доцільність ініціювання внесення відповідних змін до ст. 96-4 КК України на законодавчому рівні.

Головуюча на засіданні, д.ю.н., проф. Загиней-Заболотенко З.А.: У положеннях наукової новизни Ви зазначаєте, що удосконалено зміст нормативно-правових положень примітки 1 до ст. 364 КК України, а також нормативно-правового визначення загрози призначення певних видів покарань, передбачених санкціями ч. 1-4 ст. 368 і 369 КК України, з урахуванням вироблених доктриною кримінального права правил побудови кримінально-правових санкцій. Чому саме це положення характеризується ознакою новизни «удосконалено»?

Равлюк А.В.: Дякую за запитання. З урахуванням вироблених доктриною кримінального права правил побудови кримінально-правових санкцій удосконалено нормативно-правове визначення мінімальних і максимальних меж окремих видів покарань у санкціях ч.1-4 ст. 368 і ст. 369 КК України, а також уточнено розуміння окремих вихідних нормативних орієнтирів, пов'язаних із визначенням спеціального суб'єкта, сформульованого законодавцем у примітці 1 до ст. 364 КК України.

Старший науковий співробітник відділу, к.ю.н., доцент Кубальський В.Н.: У положеннях новизни, а саме «удосконалено» Ви

пропонуєте визначення службової особи юридичної особи публічного права, а у «дістали подальшого розвитку» - її обов'язкові ознаки. Чи варто повторювати ці положення у різних частинах *новизни*?

Равлюк А.В.: Дякую за запитання. Що стосується дефініції службової особи юридичної особи публічного права зазначу, що удосконалення полягає не в повторенні загального визначення службової особи з ч. 3 ст. 18 КК України, а в його конкретизації для сфери публічного права за рахунок включення до змісту поняття не лише організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських, а також консультативно-дорадчих, контрольно-ревізійних і реєстраційних функцій. Чинна редакція ст. 18 КК України прямо говорить лише про представницькі функції влади/місцевого самоврядування та про організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції. Водночас контрольний текст проєкту нового КК України вже рухається у бік функціонального розширення цієї конструкції: для публічної службової особи прямо названо владні, організаційно-розпорядчі, адміністративно-господарські, контрольно-ревізійні та реєстраційні обов'язки, а для службової особи юридичної особи публічного права – організаційно-розпорядчі, адміністративно-господарські або контрольно-ревізійні обов'язки. Тому запропоноване в дисертації уточнення є не довільним, а таким, що відповідає загальному напряму еволюції законодавчої моделі спеціального суб'єкта.

Щодо ж наукового опису ознак, зауважу, що повного дублювання з дефініцією тут немає. Поняття і система ознак дійсно тісно пов'язані, але не є тотожними. Поняття виконує функцію стислого дефінітивного узагальнення, тоді як перелік обов'язкових ознак розкриває внутрішню структуру цього поняття і робить можливим його практичне застосування під час кваліфікації. Тому доречніше говорити не про дубляж як такий, а про недостатньо чітке розмежування дефінітивного і аналітичного рівнів викладу. До прикладу, всім відоме законодавче визначення поняття покарання. Але й дотепер не вщухають дискусії з приводу того, які ознаки впливають не лише з того визначення, що власне сформульовано у ч. 1 ст. 50 КК України: який їх зміст, перелік тощо. Але й з того, які ознаки власне характеризують, скажімо, штраф як вид покарання, та як захід кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб, або як стягнення в межах адміністративного законодавства.

Старший науковий співробітник, к.ю.н., доцент, Нікітенко В.М.: У положеннях новизни, Ви зазначаєте, що Вами удосконалено зміст поняття посадової особи юридичної особи публічного права як специфічної категорії службових осіб юридичних осіб публічного права, які у зв'язку із займаною посадою на постійній або тимчасовій основі наділені повноваженнями щодо здійснення організаційно-розпорядчих та (або) адміністративно-господарських, а інколи і консультативно-дорадчих функцій. Прошу пояснити, що це за посадова

особа? Яке вона має значення у кримінальному праві? Хіба у нас здійснюється диференціація кримінальної відповідальності службових та посадових осіб?

Равлюк А.В.: Дякую за запитання. Поняття посадової особи потрібне не тому, що в КК України існує загальна й наскрізна окрема система диференціації кримінальної відповідальності «службових» і «посадових» осіб. Воно потрібне, насамперед, тому, що саме Конституція України послідовно використовує формулу «посадові і службові особи» у статтях 40, 42, 55 і 56, а отже, доктрина не може ігнорувати цю диференціацію визначально зазначену у Конституції України. Те саме бачимо і в кримінальному законі: ч. 4 ст. 18 КК України прямо оперує поняттям «посадові особи іноземних держав», а ст. ст. 365-2 і 368-4 КК України прямо згадають «посадову особу місцевого самоврядування». Отже поняття посадової особи має значення щонайменше як тлумачний і системоутворюючий інструмент, який дозволяє узгодити конституційну, службову-правову і кримінально-правову термінологію. Саме тому його доктринальне опрацювання є виправданим, навіть якщо воно не створює універсальної окремої моделі відповідальності для всіх випадків.

Старший науковий співробітник, к.ю.н., доцент, Ландіна А.В.:

Прошу надати додаткові пояснення щодо елементів наукової новизни «дістали подальшого розвитку», а саме: аргументи щодо існування потенційної (санкції статті Особливої частини КК України) та негативної (ретроспективної) кримінальної відповідальності, що покладається судом на винну у вчиненні кримінального правопорушення особу із дотриманням принципу її індивідуалізації) та уявлення про інші окрім покарання негативні кримінально-правові наслідки вчинення корупційних злочинів службовою особою юридичної особи публічного права, зокрема: спеціальної конфіскації; звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49, ч. 5 ст. 74, ст. 80 КК України); заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. З приводу першого елемента в чому саме відбувся розвиток цієї загальновідомої концепції? З приводу другого елемента, на мою думку, усе нормативно врегульовано.

Равлюк А.В. Дякую за запитання. З приводу першого елемента наукової новизни «дістали подальшого розвитку» слід зазначити, що подальший розвиток полягає не у створенні нової загальної теорії кримінальної відповідальності, а в її предметній конкретизації стосовно спеціального суб'єкта – службової особи юридичної особи публічного права. У дисертації загальновідома теоретична конструкція накладається на особливу групу корупційних злочинів і показується, як «потенційна» відповідальність закріплюється у санкціях відповідних статей Особливої частини КК України, а «негативна (ретроспективна)» реалізується судом з урахуванням спеціального статусу суб'єкта, характеру його повноважень, меж використання цих повноважень, зв'язку між фізичною та юридичною особою, а також вимоги індивідуалізації покарання. Саме така

галузева конкретизація загальної концепції і становить її подальший розвиток у межах дисертації.

Щодо другого вказаного Вами елемента новизни слід зазначити, що сама наявність нормативного регулювання ще не означає відсутності простору для наукового розвитку. Доктрина потрібна не лише там, де закон мовчить, а й там, де закон фрагментарний, багаторівневий або породжує складні питання співвідношення норм. Саме це ми бачимо у досліджуваному блоці: по-перше, потрібно розмежувати спеціальну конфіскацію за ст. 96-2 КК України і конфіскацію майна як захід щодо юридичної особи за ст. 96-6 КК України; по-друге, необхідно системно показати, як співвідносяться покарання фізичної особи, спеціальна конфіскація, звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання у зв'язку із закінченням строків давності та заходи кримінально-правового характеру щодо юридичної особи; по-третє, слід визначити, як ці наслідки працюють саме у справах про корупційні кримінальні правопорушення службових осіб юридичних осіб публічного права. У самій дисертації цей блок виділено окремо. Отже, подальший розвиток тут полягає у систематизації, розмежуванні та спеціалізованому застосуванні вже наявних норм, а не у твердженні, що закон їх зовсім не врегулював.

Всі відповіді та пояснення Равлюка А.В. були вичерпними та обґрунтованими.

Після відповідей здобувача на запитання та зауваження оголошено висновок наукового керівника – доктора юридичних наук, старшого дослідника зі спеціальності 081 Право Турлової Ю.А. з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

Равлюк Антон Віталійович – здобувач ступеня доктора філософії відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право. Дисертація «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» виконувалася в Інституті держави і права імені В.М. Корецького НАН України в межах теми науково-дослідної роботи відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології (відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою) «Злочини в умовах війни в Україні: проблеми запобігання, криміналізації та реалізації кримінальної відповідальності» (2023 р. – 2025 р., номер державної реєстрації 0122U201164). Тему дисертації «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» затверджено на засіданні Вченої ради Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України 18 травня 2023 року (протокол № 5).

У процесі підготовки дисертації Равлюк А.В. зарекомендував себе як

цілеспрямований та добросовісний дослідник, виявив високий рівень фахової підготовки, ініціативність та відповідальність у наукових пошуках, продемонстрував сумлінне ставлення до виконання завдань, зокрема ним успішно виконані індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план, вчасно підготовлено рукопис дисертації на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності». Також мала місце продуктивна взаємодія між здобувачем та науковим керівником, Равлюк А.В. повністю врахував рекомендації та зауваження наукового керівника в процесі роботи над дисертацією.

Аналіз дисертаційного дослідження Равлюка А.В. та наукових публікацій здобувача засвідчує актуальність та новизну представленої роботи.

Наукова новизна одержаних результатів дисертації полягає в тому, що вона є одним із перших в українській юридичній науці самостійним комплексним дослідженням, що формує цілісну систему наукових знань про засади кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права, що вчиняє корупційні злочини у сфері службової діяльності.

В цьому контексті здійснене Равлюком А.В. дисертаційне дослідження є своєчасним і затребуваним як наукою кримінального права, так і правозастосовною практикою.

Поставлені у дисертаційному дослідженні мета і завдання успішно виконані.

Отримані результати є науково обґрунтованими та достовірними, мають теоретичне і практичне значення та можуть бути застосовані у правотворчій, правозастосовній, науковій та освітній діяльності.

Зокрема, оцінюючи наукову обґрунтованість результатів проведеного здобувачем дослідження, відповідність темі дисертації, рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності, варто відзначити, що обґрунтованість дослідження Равлюка А.В. забезпечується широтою і різноманітністю опрацьованої джерельної бази (всього 268 джерел), веденням коректної полеміки, використанням низки різноманітних методів пізнання, вдало підібраних з урахуванням предмета дисертаційного дослідження, а також добре продуманою логікою викладення матеріалу, яка дозволила автору виконати поставлені перед собою завдання. В процесі дослідження Равлюк А.В. коректно веде наукову дискусію із спірних питань, обґрунтовано, дотримуючись наукової етики, критикує твердження, які вважає недостатньо розробленими чи аргументованими, викладає власні наукові погляди. Отримані в процесі дослідження висновки мають як науково-теоретичну, так і практичну новизну. Таким чином, дисертаційне дослідження Равлюка А.В. виконане на достатньому науково-методологічному рівні.

Отримані результати дисертації впровадженні у навчальний процес Ужгородського національного університету та у правозастосовну діяльність

Вищого антикорупційного суду (акти впровадження від 09.03.2026 та від 23.03.2026 додані до дисертаційного дослідження).

Дисертація Равлюка А.В. «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» є актуальним та завершеним дослідженням проблематики кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності, на підставі чого сформовано нові науково-теоретичні й практичні висновки.

Дисертація оформлена згідно з нормативними вимогами, передбаченими для такого виду робіт, написана державною мовою з дотриманням наукового стилю. Положення, висновки та пропозиції, які містяться у науковій праці, загалом характеризуються аргументованістю і послідовністю.

Основні положення, висновки та пропозиції, що сформульовано в дисертації, відображено у 8 наукових публікаціях, серед яких 4 статті опубліковано у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України (усі статті мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier), та 4 праці апробаційного характеру.

Публікації здобувача свідчать про його послідовну роботу з досягнення поставленої мети.

Висновок: З огляду на викладене дисертація Равлюка А.В. «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Міністерства освіти і науки України та Кабінету Міністрів України, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії, зокрема пунктам 25, 26, 27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), пунктам 5, 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами, ВИМОГАМ до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 із змінами.

Дисертацію на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» може бути рекомендовано для розгляду на засіданні відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України з метою отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, а також для проведення її публічного

захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження Равлюку А.В. ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Провідний науковий співробітник, д.ю.н., професор Музика А.А.: Тема роботи, об'єкт та предмет дослідження, її зміст, а також положення та висновки відповідають спеціальності 081 Право та вимогам Міністерства освіти і науки України та Кабінету Міністрів України, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація є актуальним та завершеним науковим дослідженням, що формує цілісну систему наукових знань про засади кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права, що вчиняє корупційні злочини у сфері службової діяльності, на підставі чого сформовано нові науково-теоретичні й практичні висновки. Не можу не відмітити і безсумнівне практичне значення результатів дисертаційного дослідження, яке полягає в тому, що висновки та рекомендації, наведені у дисертації, можуть бути використанні у: науково-дослідній діяльності – як основа для подальшого дослідження проблематики кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності; правотворчій діяльності – для подальшого удосконалення положень КК України; освітній діяльності – для використання в навчальному процесі під час вивчення дисциплін «Конституційне право України», «Кримінальне право», «Кримінологія», спецкурсу «Криміналістика» (акт впровадження дисертаційного дослідження у навчальний процес Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» від 09 березня 2026 року); правозастосовній діяльності – для використання в практичній роботі, зокрема, під час здійснення узагальнення судової практики та аналітичної роботи Вищого антикорупційного суду (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у правозастосовну діяльність Вищого антикорупційного суду від 23 березня 2026 року № 03.15-02-02/7/2026). Основні положення, висновки та пропозиції, що сформульовано в дисертації, відображено у восьми наукових публікаціях, серед яких чотири статті опубліковано у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України (усі статті мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier), та чотири праці апробаційного характеру.

Висновок: дисертація Равлюка А.В. на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження Равлюку А.В. ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

Старший науковий співробітник, к.ю.н., доцент Ландіна А.В.:

Дисертацію присвячено комплексному розв'язанню теоретичних та практичних проблем кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності і формування на цій основі науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення теорії кримінального права, чинного кримінального законодавства та практики його застосування. Як вбачається з дисертації обґрунтованою і логічною виглядає структура дисертації, яка складається зі вступу, трьох розділів, які містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (268 найменувань) та додатків. Зазначена структура роботи дозволила здобувачу ступеня доктора філософії найбільш повно охопити предмет дослідження, а дослідникам, які будуть використовувати дані напрацювання – прослідкувати авторський творчий задум, зрозуміти логіку та послідовність виконаного наукового дослідження. Виходячи з тексту дисертації, мета і завдання роботи, які поставлені автором, успішно досягнуті. Висновки і рекомендації дисертанта ґрунтуються на аналізі законодавства та теоретичних розробок інших вчених. Усе наведене свідчить про глибоку обізнаність дисертанта у питаннях, які ним досліджуються, та забезпечує належний рівень обґрунтованості зроблених висновків. На основі викладеного вище та на підставі вивчення дисертації, можна стверджувати, що дисертаційне дослідження Равлюка Антона Віталійовича має багато позитивних положень, і безумовно, є актуальним і корисним як в практичному, так і в теоретичному плані. Вважаю, що тема обраної дисертації є складною, цікавою й в той же час актуальною.

Висновок: дисертація Равлюка А.В. на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» відповідає вимогам, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії, та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження, за результатами публічного захисту, Равлюку А.В. ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

Провідний науковий співробітник, д.ю.н., професор Кваша О.О.: дисертаційне дослідження Равлюка А.В. є актуальним, своєчасним і затребуваним як правовою наукою, так і правозастосовною практикою. Дисертація є одним із перших в українській юридичній науці самостійним комплексним дослідженням, що формує цілісну систему наукових знань про засади кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права, що вчиняє корупційні злочини у сфері службової діяльності. Аналіз змісту роботи свідчить про те, що в результаті проведеного автором дослідження вдалося вирішити поставлені завдання та отримати ряд нових, важливих результатів. У роботі чітко визначено об'єкт та предмет дослідження, його мета і завдання, розкрито зміст методів, що були використані

в дослідженні тощо. Дисертація ґрунтується на цікавій та різноплановій емпіричній базі, до якої увійшли дані державної статистичної звітності – матеріали Офісу Генерального прокурора (Генеральної прокуратури України), Державної судової адміністрації України, 75 вироків, 34 ухвали суду щодо кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачено ст. ст. 364, 368, 368-5, 369 КК України, що перебували на розгляді у судах у період з 2016 по 2025 роки включно, інші довідково-публіцистичні та аналітичні матеріали, присвячені досліджуваній проблематиці, застосовано особистий практичний досвід здобувача в правоохоронних органах.

Висновок: дисертація Равлюка А.В. на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» відповідає вимогам, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії, та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження Равлюку А.В. ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

Старший науковий співробітник, к.ю.н., доцент Нікітенко В.М.: Актуальність теми дисертаційного дослідження «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» не викликає сумнівів. Основні положення, висновки та рекомендації, що сформульовані Антоном Віталійовичем у дисертації, у тому числі й ті, що віднесені ним до наукової новизни, мають відповідний рівень обґрунтованості. Під час сьогоденішньої презентації Антон Віталійович впевнено відповідав на запитання наукових співробітників відділу та аргументовано обстоював власну позицію. Тема роботи, об'єкт та предмет дослідження, її зміст, а також положення та висновки відповідають спеціальності 081 Право.

Висновок: дисертація Равлюка А.В. на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» відповідає встановленим законодавством вимогам для робіт такого рівня, та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження Равлюку А.В. ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

Старший науковий співробітник, к.ю.н., доцент Кубальський В.Н.: Комплексний характер проведеного Равлюком А.В. дослідження, вмiле використання широкого кола наукової літератури та результатів емпіричних досліджень надало можливість дисертанту дійти обґрунтованих висновків з питань, які досліджувалися. Запропоновані Равлюком А.В. пропозиції і рекомендації мають практичний (прикладний) характер. Окремо варто звернути увагу на рисунки та діаграми у підрозділах 2.2 та 3.2 дисертації, якими вельми наочно продемонстровано, зокрема, розподіл виявлених службових осіб

юридичних осіб публічного права, які вчинили корупційні злочини у сфері службової діяльності, за віком, освітою, зайнятістю, динаміку виявлення службових осіб юридичних осіб публічного права, які вчинили корупційні злочини у сфері службової діяльності, за видами злочинів протягом 2016-2025 років, структуру судимості (за видами покарань) досліджуваних злочинів. Такий підхід сприяв кращому візуальному сприйняттю викладених наукових даних.

Висновок: дисертація Равлюка А.В. на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» відповідає встановленим законодавством вимогам для робіт такого рівня, та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження Равлюку А.В. ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

Головуюча на засіданні, д.ю.н., професор Загиней-Заболотенко З.А.:

Хочу погодитись з висловленими оцінками про актуальність дисертації та затребуваність теми дослідження. Дисертація Равлюка А.В. підготовлена на основі комплексного, системного підходу до предмету дослідження, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень. Здобувачем вдало використано достатню кількість українських та іноземних наукових публікацій (268 найменувань) для аргументації власних наукових поглядів та підходів, чим безсумнівно він посилив теоретичну базу дослідження та ступінь обґрунтованості отриманих результатів. Також погоджуюсь з колегами, що сьогодні здобувач впевнено відповідав на запитання та влучно аргументував свою точку зору. Тема дослідження відповідає за своїм предметом проблематиці досліджень у галузі знань 08 Право зі спеціальності 081 Право. У свою чергу зміст дисертації у повній мірі відповідає задекларованій темі даного дослідження. Аналіз дисертаційного дослідження та наукових публікацій здобувача засвідчує новизну представленої роботи. Поставлені у дисертаційному дослідженні мета і завдання успішно виконані. Отримані результати є науково обґрунтованими та достовірними, мають теоретичне і практичне значення. Слід позитивно оцінити наявність у роботі актів впровадження.

Висновок: Враховуючи актуальність, обґрунтованість, наукову новизну та практичну значущість результатів дослідження, а також з огляду на логічну побудову змісту роботи, кількість та обсяг публікацій здобувача, дисертація Равлюка А.В. на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності», є такою, що відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та Кабінету Міністрів України, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії, та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження Равлюку А.В. ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

Запропоновано проголосувати за такий висновок по дисертації.

ВИСНОВОК

**Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Равлюка Антона Віталійовича на тему: «Службова
особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт
корупційних злочинів у сфері службової діяльності», поданої на здобуття
ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08
Право**

Обґрунтування вибору теми дослідження. Здобувач вмотивовано та переконливо обґрунтовує актуальність та практичну необхідність доктринального дослідження питань, які є предметом дисертації.

Обґрунтовуючи у дисертації вибір теми дослідження, здобувач зазначає, що Україна, з огляду на історичні процеси, що відбувались на її землях, та її географічне розташування, поєднує у собі здавалося б дві непомітних особливостей. Із однієї сторони – це сучасна демократична європейська держава, яка декларує ціль вступу до Європейського Союзу, та поступово рухається у напрямку досягнення цієї мети. З другої сторони, це держава із високим рівнем корупції, що є одним із найвагоміших дискредитаційних чинників, який не дозволяє Україні досягнути цієї цілі вже зараз. Відповідно до щорічних звітів міжнародної організації «Transparency International» за Індексом сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) у 2013 році Україна займала 144 місце у світі з балом 25, у 2014 році – 142 місце зі 175 країн з 26 балами, у 2015 році – 130 місце зі 168 країн із 27 балами, а у 2016 році – 131 місце із 176 країн із 29 балами із 100. У 2025 році Україна отримала 36 балів зі 100 можливих. У новому дослідженні Transparency International наша країна посіла 104 місце з-поміж 182 країн. Так само 36 балів цього року набрали Аргентина і Бельгія. На один бал нас випереджають Колумбія, Домініканська Республіка, Гамбія, Лесото та Замбія, тоді як на бал менше отримали Бразилія та Шрі-Ланка. Корупція в Україні набула значних масштабів та охоплює всі сфери суспільного життя, і такий висновок можна зробити навіть не аналізуючи подібну статистику.

В Україні корупція існує та розвивається на всіх рівнях – як на найвищому, незважаючи на безперервну роботу щодо протидії їй, так і на побутовому, будучи толерованою значною частиною громадян нашої держави. Водночас, як зазначається у доповіді Національного агентства з питань запобігання корупції, серед населення спостерігається стійкий запит на справедливість, трансформований (гіпертрофований) в Україні у запит на масове застосування кримінальної відповідальності та покарання саме до високопосадовців. Відсутність значної кількості обвинувальних вироків, що передбачають

позбавлення волі (або їх недостатній публічний розголос) формує серед громадян враження щодо неспроможності антикорупційної реформи досягнути мети.

Незважаючи на те, що показники України покращуються, антикорупційна інфраструктура в державі постійно розвивається, антикорупційне законодавство удосконалюється, корупційні прояви все ще впливають на весь державний апарат, і передусім на посадових осіб, що уповноважені на виконання функцій держави й органів місцевого самоврядування, як представників механізму державного управління, тобто на службових осіб публічного права. Саме тому розроблення та запровадження ефективних кримінально-правових заходів протидії корупційним злочинам у сфері службової діяльності є необхідними умовами реалізації антикорупційної політики держави, а відтак потребують належного наукового та методичного забезпечення.

У кримінально-правовій літературі різним аспектам державного реагування на порушення кримінально-правових заборон у сфері службової діяльності, питанням, пов'язаним з кваліфікацією та застосуванням покарання та інших заходів кримінально-правового характеру безпосередньо за вчинення корупційних кримінальних правопорушень присвятили свої роботи П.П. Андрушко, Ю.В. Баулін, П.С. Берзін, К.Г. Биков, А.В. Боровик, А.А. Вознюк, І.І. Войтович, О.З. Гладун, Д.М. Горбачов, О.П. Горох, І.М. Довбань, В.М. Дубас, О.О. Дудоров, З.А. Загиней-Заболотенко, К.П. Задоя, О.О. Кваша, О.В. Козаченко, О.М. Костенко, О.О. Книженко, В.М. Куц, А.В. Ландіна, В.Л. Лященко, Р.Л. Максимович, М.І. Мельник, Д.Г. Михайленко, А.А. Музика, В.О. Навроцький, В.М. Нікітенко, Н.А. Орловська, Ю.А. Пономаренко, О.А. Пушкар, А.А. Стрижевська, Д.М. Тичина, М.І. Хавронюк, П.В. Хряпінський, Н.М. Ярмиш, А.М. Ященко та інші вчені.

Попри вагомий внесок згаданих учених у розроблення зазначених питань, залишається значна кількість невисвітлених і нерозв'язаних проблем, що стосуються кримінально-правового реагування на прояви корупційної діяльності службових осіб юридичних осіб публічного права, а розв'язання окремих з них не є безспірним. Саме тому означені проблеми є на сьогоднішній день актуальними та такими, що потребують додаткових наукових розвідок.

Тому абсолютно логічним вбачається висновок здобувача про те, що викладене свідчить про актуальність теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано у межах теми науково-дослідної роботи відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології (відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою) Інституту держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України «Злочини в умовах війни в Україні: проблеми запобігання, криміналізації та реалізації кримінальної відповідальності» (2023 р. – 2025 р., номер державної реєстрації 0122U201164).

Мета і завдання дослідження. Здобувач *метою* дисертаційного дослідження визначив комплексне розв'язання теоретичних та практичних проблем кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної

особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності і формування на цій основі науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення теорії кримінального права, чинного кримінального законодавства та практики його застосування.

Для досягнення поставленої мети дослідження здобувачем визначено вирішення таких завдань:

- проаналізувати стан наукового дослідження проблематики кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності;

- дослідити генезис вітчизняного кримінального законодавства щодо кримінальної відповідальності службових осіб юридичних осіб публічного права як спеціальних суб'єктів корупційних злочинів у сфері службової діяльності;

- визначити поняття та ознаки корупційних злочинів у сфері службової діяльності;

- удосконалити поняття та ознаки службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності;

- визначити кримінологічно значущі ознаки службової особи юридичної особи публічного права, яка вчиняє корупційні злочини у сфері службової діяльності, та розрахувати відповідні показники;

- визначити перспективи вдосконалення вітчизняного кримінального законодавства у частині кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності;

- з'ясувати особливості покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності та сформулювати відповідні пропозиції щодо санкцій досліджуваних кримінально-правових норм.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у зв'язку із вчиненням корупційного злочину. Предметом дослідження є теоретичні та практичні проблеми кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності.

Методи дослідження. Здобувачем методи дослідження обрано з урахуванням специфіки предмету дисертаційної роботи. Відповідно до поставлених завдань, при написанні дисертації було застосовано як загальнонаукові, так і спеціально-наукові методи, які дозволяють розкрити предмет дослідження. Їхнє поєднання забезпечило комплексне, обґрунтоване й системне вивчення службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності.

Так, використання в роботі діалектичного методу пізнання дозволило комплексно дослідити проблематику кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності (підрозділ 1.1), а також засвідчило актуальність проведення цього дослідження, сприяло визначенню його мети, завдань та етапів; метод узагальнення використаний для вивчення наукових підходів, концепцій, дискусій (підрозділи 1.1, 1.3, 2.1, 3.1, 3.2); використання історичного методу дозволило простежити генезис вітчизняного кримінального законодавства щодо кримінальної відповідальності службових осіб юридичних осіб публічного права як спеціальних суб'єктів корупційних злочинів (підрозділ 1.2), а також вивчити правозастосовну практику у досліджуваній сфері (підрозділи 2.2, 3.1); догматичний метод використовувався для аналізу нормативного визначення корупційних злочинів у сфері службової діяльності, відповідальності та покарання за неї службових осіб юридичних осіб публічного права (підрозділи 1.3, 2.1, 3.1, 3.2); логіко-семантичний метод застосовано для дослідження поняттєвого апарату дисертаційної роботи, зокрема для формулювання визначення поняття «корупційний злочин у сфері службової діяльності», «службова особа юридичної особи публічного права», «посадова особа юридичної особи публічного права» (підрозділи 1.3, 2.1); формально-логічний та системно-структурний методи дозволили визначити систему кримінально-правових норм, що встановлюють відповідальність за вчинення службовою особою юридичної особи публічного права корупційних злочинів у сфері службової діяльності, виявити їх взаємозв'язки та змістовні особливості (підрозділ 1.3). Також застосовано метод статистичного спостереження – для збирання та опрацювання статистичної інформації для визначення кримінологічно значущих ознак службової особи юридичної особи публічного права, яка вчиняє корупційні злочини у сфері службової діяльності (підрозділ 2.2); контент-аналізу – при опрацюванні матеріалів кримінальних проваджень, судових вироків та ухвал (підрозділи 2.2, 3.2); герменевтичний метод – для тлумачення норм права, характеристики правових понять (підрозділи 1.3, 2.1).

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації склали наукові праці фахівців у галузі кримінального права та кримінології.

Емпіричною базою дослідження є дані державної статистичної звітності – матеріали Офісу Генерального прокурора (Генеральної прокуратури України), Державної судової адміністрації України; 75 вироків, 34 ухвали суду щодо кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачено ст. ст. 364, 368, 368-5, 369 КК України, що перебували на розгляді у судах у період з 2016 по 2025 роки включно, інші довідково-публіцистичні та аналітичні матеріали, присвячені досліджуваній проблематиці, застосовано особистий практичний досвід здобувача в правоохоронних органах.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що ця дисертація є одним із перших кримінально-правових досліджень проблематики

кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності. Основні положення, які складають новизну дослідження, полягають в тому, що:

у перше:

- обґрунтовано висновок про те, що вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 369 КК України, попри обмеження, закріплені у ч. 1 ст. 96-4 КК України, може зумовлювати застосування штрафу до юридичних осіб публічного права, які не утримуються повністю за рахунок державного, місцевого бюджету або інших джерел. Водночас у випадках підкупу службових осіб іноземних держав, передбачених ч. 2 ст. 96-3 КК України, до юридичних осіб публічного права незалежно від ступеня їх бюджетного утримання можуть застосовуватися не лише штраф, а також тимчасові обмеження діяльності чи обмеження в отриманні прав та/або переваг, але й спеціальна конфіскація;

- надано кримінологічну характеристику службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності, та визначено її типові ознаки: є громадянином України, в переважній більшості – чоловіки (90, 2 %), у віці від 29 до 54 років (70,0 %), більшість – із повною та базовою вищою освітою (43,4 %), невисокий рівень рецидиву – частка засуджених осіб, які раніше вчиняли злочини та притягувались до кримінальної відповідальності становить 5,6 %; частка групової складової виявлених осіб становить 6,8 %, з них у складі організованої групи або злочинної організації – 14,9 %, у складі групи з міжрегіональними зв'язками – 0, 3 %.

удосконалено:

- дефініцію поняття «корупційний злочин у сфері службової діяльності», під яким розуміється передбачене КК України суспільно небезпечне винне діяння, вчинене у процесі службової діяльності шляхом використання службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб або сприяння її одержанню, яке посягає на законне, належне й ефективне здійснення публічних або управлінських функцій;

- – зміст нормативно-правових положень примітки 1 до ст. 364 КК України, а також нормативно-правового визначення загрози призначення певних видів покарань, передбачених санкціями ч. 1–4 ст. 368 і 369 КК України, з урахуванням вироблених доктриною кримінального права правил побудови кримінально-правових санкцій;

- – визначення службової особи юридичної особи публічного права як фізичної особи, громадянина України, яка в такій юридичній особі на постійній або тимчасовій основі чи за спеціальним повноваженням здійснює функції представника публічної влади (держави або місцевого самоврядування), а також обіймає постійно чи тимчасово посаду, пов'язану з виконанням організаційно-

розпорядчих та/або адміністративно-господарських, консультативно-дорадчих, контрольно-ревізійних чи реєстраційних функцій або виконує такі функції за спеціальним повноваженням;

- зміст поняття посадової особи юридичної особи публічного права як специфічної категорії службових осіб юридичних осіб публічного права, які у зв'язку із займаною посадою на постійній або тимчасовій основі наділені повноваженнями щодо здійснення організаційно-розпорядчих та (або) адміністративно-господарських, а інколи і консультативно-дорадчих функцій;

дістали подальшого розвитку:

- аргументи щодо існування потенційної (санкції статті Особливої частини КК України) та негативної (ретроспективної) кримінальної відповідальності, що покладається судом на винну у вчиненні кримінального правопорушення особу із дотриманням принципу її індивідуалізації;

- обов'язкові ознаки спеціального суб'єкта службової особи юридичної особи публічного права: це фізична особа, громадянин України; така особа в юридичній особі публічного права постійно, тимчасово або за спеціальним повноваженням здійснює функції представника публічної влади (держави або місцевого самоврядування); постійно або тимчасово обіймає посаду, пов'язану з виконанням організаційно-розпорядчих та/або адміністративно-господарських, консультативно-дорадчих, контрольно-ревізійних чи реєстраційних функцій; може виконувати організаційно-розпорядчі та/або адміністративно-господарські, консультативно-дорадчі, контрольно-ревізійні чи реєстраційні функції за спеціальним повноваженням; може здійснювати представницькі, організаційно-розпорядчі та/або адміністративно-господарські та інші згадані функції від імені та /або в інтересах юридичної особи публічного права; можуть ухвалювати та/або забезпечувати виконання обов'язкових рішень, а також вчиняти юридично обов'язкові дії стосовно осіб, які не перебувають з такою особою у службово-правових відносинах; такі особи одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету; у випадках, прямо передбачених законодавством, така особа має право застосовувати заходи примусу;

- уявлення про інші окрім покарання негативні кримінально-правові наслідки вчинення корупційних злочинів службовою особою юридичної особи публічного права, зокрема: спеціальної конфіскації; звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання у зв'язку із закінченням строків давності (ст. 49, ч. 5 ст. 74, ст. 80 КК України); заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб;

- уявлення про корупційні злочини у сфері службової діяльності як прояв дисфункції соціальних інститутів, за якої усталені норми й механізми публічного управління підмінюються приватно-корисливими практиками, що руйнує інституційну впорядкованість, спотворює мотивацію службовців і перетворює публічну владу на інструмент задоволення індивідуальних або

групових інтересів, що є несумісним із природою публічної влади та принципами публічного права.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у:

- *науково-дослідній діяльності* – як основа для подальшого дослідження проблематики кримінальної відповідальності та покарання службової особи юридичної особи публічного права як спеціального суб'єкта корупційних злочинів у сфері службової діяльності;

- *правотворчій діяльності* – для подальшого удосконалення положень КК України;

- *освітній діяльності* – для використання в навчальному процесі під час вивчення дисциплін «Конституційне право України», «Кримінальне право», «Кримінологія», спецкурсу «Криміналістика» (акт впровадження дисертаційного дослідження у навчальний процес Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» від 09 березня 2026 року);

- *правозастосовній діяльності* – для використання в практичній роботі, зокрема, під час здійснення узагальнення судової практики та аналітичної роботи Вищого антикорупційного суду (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у правозастосовну діяльність Вищого антикорупційного суду від 23 березня 2026 року № 03.15-02-02/7/2026).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею. Теоретичні висновки і результати дисертаційного дослідження отримані на підставі особистих досліджень автора. У статті «Кримінологічна характеристика службових осіб юридичних осіб публічного права, які вчиняють корупційні злочини у сфері службової діяльності», що підготовлена у співавторстві з Ю.А. Турловою, особисто автору належать наукові положення, які він розробляв самостійно, зокрема щодо з'ясування абсолютних, середніх і відносних кримінологічних показників, що характеризують службову особу юридичної особи публічного права, яка вчиняє корупційні злочини у сфері службової діяльності.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення й результати дисертаційної роботи оприлюднено на таких науково-практичних заходах: міжнародній науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції» (м. Хмельницький, 10 травня 2024 року); всеукраїнській науково-практичній конференції «Безпекова ситуація в Україні в умовах війни: стан, загрози, напрями забезпечення безпеки» (м. Київ, 27 вересня 2024 року); міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання кримінального права та процесу» (м. Київ, 25 квітня 2025 року); міжнародній науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції» (м. Хмельницький, 30 травня 2025 року).

Структура дисертації. Структура дисертації визначається її метою, предметом і завданнями дослідження. Дисертація складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, які містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Публікації. Основні положення, висновки та пропозиції, що сформульовано в дисертації, відображено у 8 наукових публікаціях, серед яких 4 статті опубліковано у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України (усі статті мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier), та 4 праці апробаційного характеру.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Равлюк А.В. Щодо практики застосування норм, що встановлюють відповідальність за вчинення корупційних злочинів у сфері службової діяльності, які вчинюються службовими особами юридичних осіб публічного права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2024. Вип. 83, ч. 3. С. 128-133. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/310517>. Doi: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.3.20>.

2. Турлова Ю.А., Равлюк А.В. Кримінологічна характеристика службових осіб юридичних осіб публічного права, які вчиняють корупційні злочини у сфері службової діяльності. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. № 2 (32). С. 261-273. URL: <https://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/view/253/253>. Doi: <https://doi.org/10.32631/vca.2024.2.17>.

3. Равлюк А.В. Покарання та інші заходи кримінально-правового характеру за вчинення корупційних злочинів службовою особою юридичної особи публічного права. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. №1 (34). С. 75-89. URL: <https://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/view/438/456>. Doi: <https://doi.org/10.32631/vca.2025.1.05>.

4. Равлюк А.В. Генеза правової регламентації відповідальності службових осіб юридичних осіб публічного права за вчинення корупційних злочинів у сфері службової діяльності. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2025. №3. С. 164-169. URL: https://apnl.dnu.in.ua/3_2025/3_2025.pdf. Doi: <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2025-3-23>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Равлюк А.В. Щодо стану корупційних злочинів у сфері службової діяльності, вчинених службовими особами юридичних осіб публічного права. *Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 10 травня 2024 року)*. Хмельницький:

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. 131 с. С. 53-54.

6. Равлюк А. Щодо окремих питань нормативно-правового забезпечення запобігання корупційним кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану. *Безпекова ситуація в Україні в умовах війни: стан, загрози, напрями забезпечення безпеки*: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конференції (м. Київ, 27 вересня 2024 р.) / [Редкол.: Вербенський М. Г., Опришко І. В., Лісниченко Л. В. та ін.]. Вінниця: ТВОРИ, 2024. 408 с. С. 245-248.

7. Равлюк А.В. Окремі проблеми сучасного розвитку законодавства України про кримінальну відповідальність за корупційні злочини у сфері службової діяльності. *Актуальні питання кримінального права та процесу*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 квіт. 2025 р.) / за заг. ред. д.ю.н., проф. В.І. Фелика, за наук. ред. д.ю.н., проф. О.В. Драган; Київ. ун-т інтелект. власн. та права. Київ: АА ТанDEM, 2025. 264 с. С. 149-153.

8. Равлюк А.В. Кримінально-правові наслідки вчинення корупційних кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 364, 368, 368-5, 369 КК України, у зв'язку з закінченням строків давності. *Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції*: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 30 травня 2025 р.). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2025. 218 с. С. 71-72.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Равлюка Антона Віталійовича на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності».

2. Визнати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Равлюка А.В. на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право, є фундаментальним науковим дослідженням з актуальних питань, характеризується єдністю змісту, містить результати, що мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Вищенаведене свідчить про особистий внесок здобувача у розвиток юридичної науки, зокрема кримінального права. Подане до захисту дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Міністерства освіти і науки України та Кабінету Міністрів України, що встановлені до дисертацій, які подаються на здобуття ступеня доктора філософії, зокрема вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових

установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами, ВИМОГАМ до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 із змінами.

3. Рекомендувати дисертацію Равлюка Антона Віталійовича на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді з метою присудження Равлюку Антону Віталійовичу ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право.

4. Пропонується призначити до складу разової спеціалізованої вченої ради по захисту дисертації Равлюка Антона Віталійовича на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» таких науковців:

Головою разової спеціалізованої вченої ради:

– **ЗАГИНЕЙ-ЗАБОЛОТЕНКО Зою Аполлінаріївну**, доктора юридичних наук, професора, завідувача відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

Рецензентами:

– **КУБАЛЬСЬКОГО Владислава Нарцизовича**, кандидата юридичних наук, доцента, старшого наукового співробітника відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України;

– **ЛАНДІНУ АННУ ВАЛЕНТИНОВНУ**, кандидата юридичних наук, доцента, старшого наукового співробітника відділу проблем кримінальної юстиції та кримінології Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

Офіційними опонентами:

– **КНИЖЕНКО Оксану Олександрівну**, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри кримінального права та кримінології Національної академії Служби безпеки України;

– **ЯЩЕНКА Андрія Миколайовича**, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри кримінального права і кримінології навчально-наукового інституту № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ.

Результати голосування щодо рекомендації до захисту дисертації Равлюка Антона Віталійовича на тему: «Службова особа юридичної особи публічного права як спеціальний суб'єкт корупційних злочинів у сфері службової діяльності» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право у галузі знань 08 Право:

«За» – 10,
«Проти» – немає,
«Утрималися» – 1.

Головуюча на засіданні:

Завідувач відділу

проблем кримінальної юстиції та кримінології

Інституту держави і права

імені В.М. Корецького НАН України,

д.ю.н., професор

Підпис З.А. Загиней-Заболотенко засвідчую

Вчений секретар Інституту

З.А. Загиней-Заболотенко

А.Р. Крусян